SPRAWOZDANIE

z czynności

TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO

za czas

od 10. maja 1874. do 10. maja 1875. r.

W KRAKOWIE,
W DRUKARNI LEONA PASZKOWSKIEGO
pod zarządem Józefa Łakocińskiego.
NAKŁADEM TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO.
1875.

SPRAWOZDANIE

Z CZYNNOŚCI TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO

za czas od 10. maja 1874. do 10. maja 1875. r.

Odkąd przyrodnicy powodowani niepohamowaną żądzą zbadania wszelkich tajników przyrody zaczęli się zapuszczać w odwieczne lasy i wdrapywać na niebotyczne turnie tatrzańskie, odkąd poeci i artyści natchnieni tą uroczą przyrodą górską wspaniałe wyśpiewali pieśni i czarujące wydobywali obrazy, odkąd nareszcie lekarze nasi zwrócili uwagę na kąpiele krajowe i powietrze górskie — odtąd Tatry, dawniej rzadko zwiedzane, wabiły do siebie z każdym rokiem coraz więcej gości, którzy jużto w celach naukowych, jużto dla wytchnienia i odświeżenia umysłu w te strony spieszyli.

Zakres niniejszego sprawozdania nie pozwala na wyliczenie wszystkich tych mężów, którzy rozpowszechnili znajomość świata tatrzańskiego. Ciekawych w tej mierze odsyłamy do „Bibliotheca Carpathica“ przez Hugona Payera, umieszczonej w roczniku Węgierskiego Towarzystwa Karpackiego z 1874. r.

Otóż dzięki tym mężom wzmagał się z każdym rokiem zastęp ludzi, zwiedzających w rozmaitych celach ten uroczy świat górski, a chociaż górale znaczne wskutek tego odnieśli korzyści, to jednak dla uprzyjemnienia gościom pobytu nic nie czynili,

nie starając się nawet w obrębie swej gminy o poprawę dróg, a cóż dopiero mówić o ulepszeniu ścieżek górskich lub o wystawieniu jakiegoś porządnego schroniska! Kłusownictwo nadto rozwielmożniło się u nich tak dalece, że kozica i świstak o mało nie zostały już wytępione.

W roku 1873, kiedy w porze letniej nadzwyczaj wielka liczba gości w tem ustroniu się zjawiła, powstała myśl, aby wspólnemi siłami usunąć wszelkie niedogodności, jakich doznawali uczeni i turyści, zwiedzający te góry, aby wziąść w opiekę ochronę kozicy i świstaka, a nadto zająć się dokładnem zbadaniem tej przyrody górskiej — jednem słowem powstała myśl zawiązania Towarzystwa Tatrzańskiego. W dworze zakopiańskim zeszło się grono mężów, ożywionych tym duchem, i omówiło zasady mającego się zawiązać Towarzystwa. Poczem statut przez p. F. Pławickiego zredagowany, a przez hr. Mieczysława Reya, Jadwigę z Zamoyskich ks. Sapieżynę, Marcina Nałęcza Kęszyckiego, Ludwika Eichborna, właściciela Zakopanego, Feliksa Pławickiego c. k. kapitana i Józefa Szalaya jako założycieli podpisany, zatwierdzony został rozporządzeniem Wysokiego c. k. Namiestnictwa we Lwowie z dnia 19 marca 1874. r. l. 11734.

Po zatwierdzeniu statutu najważniejszem zadaniem było jednanie jaknajwiększej liczby członków. Wskutek gorliwości i zabiegów kilku miłośników Tatr przystępowali chętnie dość liczni zwolennicy nowo zawiązującego się Towarzystwa, którzy aczkolwiek nie pod każdym względem zadowoleni z osnowy zatwierdzonego statutu, jednak uradowani, że w naszym kraju powstało towarzystwo wielkiej doniosłości, chętnie się doń garnęli — tak, że już w maju można było pomyśleć o ukonstytuowaniu się tegoż.

W celu więc wyboru wydziału zgromadzili się założyciele w sali Muzeum Techniczno-Przemysłowego w Krakowie dnia 10. maja 1874. r. i wybrali pod przewodnictwem hr. Reya ze swego grona prezesem hr. Mieczysława Reya, viceprezesem p. Adama Uznańskiego, członkami zaś pp. Józefa Szalaya, Ludwika Eichborna i zastępcę Feliksa Pławickiego. Sekretarzem mianowano Dr. Maksymiliana Nowickiego, a podskarbim p. Walerego Rzewuskiego.

Po dokonanych wyborach powitał obecny na tem posiedzeniu założyciel Towarzystwa Tatrzańskiego p. Arnese, jako delegat

licznych klubów alpejskich, nowo powstałe Towarzystwo w serdecznych wyrazach, składając zarazem na ręce przewodniczącego różne pisma i listy pełne życzliwości dla młodszej siostrzycy od starszej braci w Turynie, Florencyi, Aoście, Neapolu, Varallo, Medyolanie, Agordzie, w Frankfurcie nad Menem, tudzież od p. M. Dechego w Buda-Peszcie. Ogólną radość sprawił telegram Węgierskiego Towarzystwa Karpackiego odebrany podczas zebrania, wyrażający serdecznie pozdrowienie dla naszego Towarzystwa. W imieniu członków Towarzystwa podziękował nowo obrany Prezes p. Arnesemu za okazaną życzliwość i trudy podjęte dla Towarzystwa, a zgromadzeni założyciele powstaniem z miejsca przyłączyli się do wymownych słów przewodniczącego, uchwalając nadto wszystkim klubom alpejskim, które objawiły swą życzliwość dla nowo powstałego Towarzystwa, serdeczne wynurzyć podziękowania. Na temsamem posiedzeniu postanowiono na wniosek Dr. Lutostańskiego, stosownie do objawionych życzeń wielu członków, zmienić dotychczasowy statut, i wybrano w tym celu z Dr. Nowickiego, Dr. Lutostańskiego i Dr. Markiewicza komisyę, której poruczono zredagowanie potrzebnych zmian według wskazówek równocześnie podanych.

Na posiedzeniach Wydziału odbytych dnia 11. i 12. maja przy udziale założycieli zdał sprawę pan Pławicki z dotychczasowych swoich czynności, oświadczając zarazem, że pan Eichborn, właściciel Zakopanego, obiecał na wybudowanie schroniska przy Morskiem Oku dać Towarzystwu potrzebny budulec. Zgromadzeni podziękowali p. Pławickiemu za trudy podjęte w sprawach Towarzystwa, do nieobecnego zaś p. Eichborna uchwalili przesłać piśmienne podziękowanie za ofiarowaną gotowość wspierania celów Towarzystwa. Z powodu szczupłych funduszów postanowiono udać się do Wysokiego Wydziału krajowego z prośbą o wspieranie moralne i materyalne celów Towarzystwa; upoważniono do jednania członków i zbierania pieniędzy we Lwowie Dr. Janotę i p. Zontaka, a w Wielkiem księstwie Poznańskiem p. Arnesego; zastanawiano się następnie nad czynnościami, mającemi się dokonać w Zakopanem; wreszcie po zrzeczeniu się p. Rzewuskiego godności podskarbiego, przydzielono ten urząd sekretarzowi. Uchwały szczegółowe tych posiedzeń, zamienione później w czyn, znajdzie sza-

nowny czytelnik w dalszym toku niniejszego sprawozdania — dlatego je tutaj pomijam.

Dnia 31. maja odbyło się w sali Muzeum Techniczno-Przemysłowego krakowskiego pierwsze walne posiedzenie członków Galicyjskiego Towarzystwa Tatrzańskiego, które zaszczycili swą obecnością JWny. Bobowski, delegat c. k. Namiestnika, Dr. Józef Majer, Prezes Akademii Umiejętności w Krakowie, Dr. Józef Dietl, ówczesny Prezydent miasta Krakowa, i Dr. Stefan Kuczyński, przewodniczący Komisyi fizyograficznej.

Po zagajeniu zgromadzenia przez Prezesa przemową (która umieszczoną będzie w roczniku Tow.) i zdaniu sprawy dotychczasowych czynności Wydziału przez Sekretarza, zabrał głos referent statutowéj Dr. Lutostański i odczytał projekt zmian komisyi statutu, rozszerzający działalność Towarzystwa, który walne zgromadzenie z niektóremi zmianami przyjęło. Na wniosek p. Anczyca upoważniono Wydział do rozporządzenia w roku 1874 wszystkiemi dochodami na cele Towarzystwa z wyjątkiem jednej trzeciej funduszu, złożonego przez założycieli.

Nazajutrz po odbytem walnem zgromadzeniu zebrali się prezes, viceprezes i sekretarz Towarzystwa, zaprosiwszy do pomocy ks. Chmielewskiego, p. Eljasza i prof. Świerza w celu ułożenia szczegółowego preliminarza wydatków na roboty w ogólnych tylko zarysach uchwalone przez Wydział, których wykonania z największą się chęcią podjął viceprezes p. Uznański.

Po zatwierdzeniu nowych statutów (rozp. W. c. k. Namiestnictwa z dnia 8 października 1874. r. l. 48.161), wybrało walne zgromadzenie w dniu 22 Listopada 1874. roku komisyę lustracyjną z pp. Dr. Estreichera, Skarzyńskiego i Pawlikowskiego w celu sprawdzenia rachunków, jakoteż pod przewodnictwem p. A. Kurtza nowy Wydział, w którego skład weszli: Prezes hr. Mieczysław Rey, viceprezes Dr. Maksymilian Nowicki, i członkowie: prof. Leopold Świerz (sekretarz), Henryk Müldner (podskarbi), hr. Artur Potocki (konserwator zbiorów), Dr. Alojzy Alth, Władysław Anczyc, Dr. Franciszek Bylicki, X. Marceli Chmielewski, Ludwik Eichborn, Dr. Bolesław Lutostański, Józef Szalay; dalej Wincenty Arnese, Dr. Adam Asnyk, Franciszek Steuer, X. August Sutor i Adam Uznański.

Nowo wybrany Wydział upoważniony na témżesamem

zebraniu do rozporządzenia w roku 1875 wszystkiemi dochodami, z wyjątkiem $1/3$ funduszu założycieli, inaugurował swą pierwszą czynność tem, że zaraz na tem zebraniu przedłożył swój pierwszy wniosek, aby na Protektora Towarzystwa zaprosić JCW. Arcyksięcia Rudolfa następcę tronu. Wniosek ten przyjęło walne zgromadzenie jednomyślnie, wydawszy trzechkrotny okrzyk: „Niech żyje.“ Czyniąc zadość tej uchwale, udał się Wydział do JE. hr. Gołuchowskiego z prośbą o łaskawe pośrednictwo w tej mierze.

W uznaniu znakomitych zasług około świata alpejskiego, zostali jednogłośnie mianowani tegoż dnia przez walne zgromadzenie na przedstawienie Wydziału członkami honorowymi Towarzystwa Tatrzańskiego: pp. John Ball w Londynie, Marcin Baretti w Turynie, Egidyusz Berzeviczy w Łomnicy, R. H. Budden we Florencyi, br. Wincenty Cesati w Neapolu, E. Cezanne w Paryżu, Dr. E. Desor w Neuenburgu, Dr. Józef Dietl w Krakowie, Antoni Döller w Kesmarku, I. B. Gal w Aoście, J. E. hr. Agenor Gołuchowski we Lwowie, Seweryn Goszczyński we Lwowie, Józef Ignacy Kraszewski w Dreznie, Abel Lemercier w Paryżu, William Longman w Londynie, Dr. Józef Majer w Krakowie, Juliusz Payer w Wiedniu, Dr. Teodor Petersen w Frankfurcie nad Menem, Kwintyn Sella w Rzymie, Horacy Spanna w Turynie, August Wittik w Gradcu, Herman Zähringer w Lucernie, JE. Dr. Floryan Ziemiałkowski w Wiedniu, Dr. Mikołaj Zyblikiewicz w Krakowie.

Skreśliwszy w krótkości gienetyczny rozwój Towarzystwa aż do ostatniego walnego zgromadzenia, odstępuję — dla lepszego przeglądu rzeczy — w dalszym toku od przyjętego powyżej toru i wymienię nasamprzód prace dokonane Wydziału, stosunki jego z rozmaitemi Towarzystwami i Władzami, a następnie z obszernego zakresu czynności Towarzystwa te, które na mocy już zapadłych uchwał, niebawem zostaną uskutecznione.

Schronisko przy Morskiem Oku.

Pierwszem i najważniejszem zadaniem Wydziału było wybudować obszerne schronisko przy Morskiem Oku, tej istnej Mekce dla wszystkich turystów zwiedzających Tatry. Dzięki też szczodrobliwości p. Eichborna, który ofiarował potrzebny budulec, i gorliwości p. Uznańskiego stanęło już w sierpniu 1874. roku wśród dzikiej i odludnej krainy obszerne schronisko, kosztem Towarzystwa zbudowane, o czterech izbach i kuchni, oraz z werandą na przodzie, zkąd się można nasycać uroczym widokiem na Morskie Oko i otaczające je turnie. Tutaj powitało nasze Towarzystwo dnia 3. sierpnia 1874. r. przybyłych do Morskiego Oka członków Węgierskiego Towarzystwa Karpackiego.

Drogi, ścieżki, kładki.

Wydział starał się o poprawę dróg celem ułatwienia przystępu do okolic najchętniej od turystów zwiedzanych. I tak ulepszono drogę wiodącą przez Roztokę do Morskiego Oka, usunięciem lub skrzesaniem zawadzających głazów, tudzież odwróceniem za pomocą tam strumienia Roztoki.

Skutkiem tego drogą tą, dawniej dla pieszego nawet trudną do przebycia, mogły tego roku wozy dojeżdżać aż pod same schronisko przy Morskiem Oku.

W bliższych znowu stronach Zakopanego poprawiono w miarę możności drogę do Jaszczurówki i ścieżkę do Nieboraka. W Strążyskach rzucono kładki i mostki, a urocza ta dolina widziała tego roku więcej gości niżeli ongi. Część wreszcie drogi wiodącej z Zakopanego do Kuźnic wysypano żuzlami.

Kasyno.

Wiadomo każdemu, że szczęśliwy to rok dla turystów, jeżeli im sprzyja pogoda. Wtedy wszystko co zdrowe spieszy w góry. Ale biada gościom w słoty nierzadkie w Tatrach,

zwłaszcza podczas pory podróżowania. Otóż świadom tej okoliczności chciał Wydział i te przykre chwile uprzyjemnić gościom. Najął więc w tym celu dom i sprawił najpotrzebniejsze sprzęty.

Dla kasyna tego ofiarował p. Marfiewicz bilard i lunetę, a p. Eichborn piękne album fotografij tatrzańskich Vogla „die hohe Tatra.“

Na gospodarza kasyna uproszony prof. Świerz spełniał ten obowiązek przez cały czas swego pobytu w Zakopanem, a po jego wyjeździe p. Eljasz.

Bióro wywiadowcze.

Dla ułatwienia starania o mieszkania, podwody, przewodników i t. p., zaprowadził Wydział dla swych członków, osobliwie tych, którzy po raz pierwszy wybierają się w Tatry, bióro wywiadowcze, które jednak z powodu, że górale nie zawsze dotrzymują słowa, zawiodło nadzieje Wydziału.

Straż tatrzańska.

Dla ochrony zwierząt halskich — kozicy i świstaka — jakoteż czuwania nad własnością Towarzystwa w Tatrach zaprowadzono straż tatrzańską, obecnie z dwóch członków złożoną. Strażnicy ci, od których c. k. starostwo nowotarskie odebrało przysięgę, spełniali należycie swe obowiązki. Przytrzymali bowiem na Szpiglarowej perci w Tatrach dwóch kłusowników, Jana Gronikowskiego Samka i Jędrzeja Zarzyckiego z upolowanemi kozicami, których c. k. starostwo nowotarskie o tem zawiadomione, skazało na grzywnę, pierwszego na 50 złr. w. a., drugiego na 80 złr. w. a. i zwrot kosztów postępowania karnego.

Pan Luchs, wachmistrz c. k. żandarmeryi, przytrzymał w Nowym Targu Stefana Kowala, kłusownika z Jurgowa, z zabitym świstakiem. Za przestępstwo to skazało c. k. starostwo winowajcę na areszt 14-dniowy. Podobnież postąpiono sobie z Rozalią Dudową z Lasku, która schwytana w Dembnie przez

żandarmów Franciszka Antosiewicza i Pawła Urbańczyka na 20 dni aresztu skazaną została.

Żałować jednak należy, że proboszcz i urząd gminny w Zakopanem utrudnia zadanie Towarzystwa, wydając świadectwa ubóstwa skazanym bogatym kłusownikom, aby ich tylko kara pieniężna nie dotknęła, która jedynie skutecznie oddziaływa, a zamieniona na karę więzienia dla górala niemającego poczucia osobistej wolności nie ma żadnego znaczenia. Ażeby tem skuteczniej działać przeciw zagładzie wzmiankowanych zwierząt i utrzymania ich dla fauny krajowej, udał się Wydział 13. marca 1875. r. do Węg. Towarzystwa Karpackiego z uprzejmą prośbą o wystaranie się dla Węgier u tamtejszych Władz podobnej ustawy, jaka w Galicyi od 19. lipca 1869. roku istnieje, i otrzymał w tej mierze od p. Dollera, sekretarza Węgierskiego Towarzystwa Karpackiego pomyślną odpowiedź.

Muzeum tatrzańskie.

Chcąc turystom ułatwić poznanie płodów gór tatrzańskich, postanowił Wydział urządzić Muzeum tatrzańskie w Zakopanem. Powodowany życzliwością dla celów Towarzystwa ofiarował p. Eichborn na umieszczenie zbiorów odpowiedni lokal. Kustoszem tego Muzeum mianowano tamtejszego lekarza Dr. Ludwika Ganczarskiego.

Przemysł górski.

Jednym z ważniejszych celów Towarzystwa jest wspieranie przemysłu górskiego, a temsamem polepszenia bytu Podhalan. Rozwój rzeźbiarstwa, kamieniarstwa, ślusarstwa, koronczarstwo, podniesienie uprawy lnu i chowu bydła może znacznie poprawić dolę ludności. W tym więc kierunku zamierza działać Towarzystwo, starając się o zdolnych nauczycieli wymienionych kunsztów, i spodziewa się w tym względzie poparcia Wysokich Władz rządowych i autonomicznych.

Jakkolwiek i w tej mierze doznaje Towarzystwo wiele

trudności i oporu u Podhalan, nie myśli się jednak tem zrażać. Za staraniem JE. Ministra Dr. Ziemiałkowskiego wzięło na siebie Ministerstwo handlu koszta utrzymania nauczyciela rzeźbiarstwa, któryby Podhalan wyuczył tego kunsztu. Żądało tylko, aby Podhalanie dali mieszkanie i opał. Wprawdzie ci, jako przeciwnicy wszelkiej nowości, choćby do ich dobra zmierzającej, i nie skorzy do żadnych poświęceń, nie przyjęli na siebie zobowiązań wskazanych przez ministerstwo, ale natomiast wziął takowe na siebie dwór zakopiański. Oświadczenie w tej mierze uczynione przez p. Fingera, pełnomocnika p. Eichborna, odeszło już do c. k. Namiestnictwa za pośrednictwem p. Starosty nowotarskiego, a sprawa ta wkrótce zapewnie pomyślnym uwieńczona zostanie skutkiem.

Dlatego też Wydział na posiedzeniu odbytem dnia 14. marca 1875. r. postanowił przesłać listy dziękczynne pp. Eichbornowi i Fingerowi za gorliwe wspieranie celów Towarzystwa.

Stosunki z zagranicznemi klubami alpejskiemi.

Towarzystwo Tatrzańskie doznawało serdecznego współczucia od różnych klubów alpejskich zagranicznych. Sekcya neapolitańska włoskiego klubu alpejskiego nadesłała w darze za pośrednictwem p. Arnesego wspaniałe album fotografij zdjętych z okolic Neapolu oraz liczne broszury odnoszące się do spraw alpejskich. Prezes sekcyi klubu alpejskiego w Aoście oznajmił, że ta sekcya użycza wszelkich ułatwień i pomocy członkom Tow. Tatrz. zwiedzającym Alpy włoskie. Na kongresie alpinistów włoskich w Turynie spełniono (10. sierpnia 1874. r.) toast na cześć Tow. Tatrzańskiego. Klub alpejski francuski przesłał Towarzystwu serdeczne życzenia za pośrednictwem pana Arnesego. Węgierskie Towarzystwo Karpackie zaszczyciło swoją obecnością uroczystość poświęcenia schroniska przy Morskiem Oku (3. sierpnia 1874. r.). Wszyscy wreszcie członkowie honorowi Tow. Tatrzańskiego dziękując za zaszczyt, wynurzyli najżywsze sympatye dla naszego Towarzystwa. Roczniki swoje przysyłało Towarzystwo Górskie Styryjskie, Węgierskie, Niemiecko-Austry-

ackie, a redakcya „Alpinisty“ w Turynie wydawane przez siebie czasopismo.

Odwzajemniając się za doznane współczucie, mianowało Towarzystwo na walnem zgromadzeniu (22. listopada 1874. r.) członkami honorowymi alpinistów włoskich, szwajcarskich, węgierskich, fracuskich, angielskich i niemieckich. Do wzięcia udziału w walnem zgromadzeniu Węg. Towarzystwa Karpackiego w Szmeksie (2. sierpnia 1874. roku) wysłano członków wydziału pp. Uznańskiego, Eichborna i Szalaya jako delegatów. Do wyrażenia kongresowi alpinistów włoskich w Turynie (10-13. sierpnia 1874. r.) braterskie pozdrowienia w imieniu Tow. Tatrzańskiego uproszono i upoważniono delegata pana Arnesego. Alpinistom niemiecko-austryackim zgromadzonym w Frankfurcie nad Menem przesłano dnia 27. sierpnia telegram z odpowiedniém pozdrowieniem i stosownemi życzeniami. Przystąpiono nareszcie jako członek — na razie — do Węgierskiego Towarz. Karpackiego w Kesmarku, do Niemiecko-Austryackiego Towarzystwa Alpejskiego w Frankfurcie nad Menem i Styryjskiego Towarzystwa Górskiego w Gradcu.

Stosunki z Towarzystwami uczonemi.

Stosownie do § 2 statutu zawiązało Towarzystwo Tatrz. dnia 13. marca 1875. r. stosunki z tutejszą Komisyą fizyograficzną, ustanowioną przy Akademii Umiejętności, celem umiejętnego badania Karpat, a w szczególności Tatr i Pienin.

Prezes Towarzystwa geograficznego w Paryżu, viceadmirał de La Ronciere zaszczycił nasze Towarzystwo za pośrednictwem p. Lemerciera, członka honorowego Tow. Tatrzańskiego i generalnego sekretarza klubu alpejskiego francuskiego, zaproszeniem na kongres międzynarodowy umiejętności geograficznych, mający się odbyć w Paryżu w miesiącu sierpniu 1875. r.

Również i z Polskiem Towarzystwem Przyrodników imienia Kopernika we Lwowie zachowuje wydział Towarzystwa przyjacielskie stosunki.

Stosunki z Władzami rządowemi i autonomicznemi.

Do rozwoju Towarzystwa wiele się przyczynia życzliwość Władz rządowych i autonomicznych. Na wniesioną bowiem prośbę do JE. hr. Gołuchowskiego, Namiestnika cesarskiego w Galicyi, aby raczył wziąść w opiekę Tow. Tatrzańskie i polecić podwładnym c. k. Władzom na Podhalu nowotarskiem wspieranie działalności Towarzystwa, wydała c. k. Komenda żandarmeryi we Lwowie surowy rozkaz żandarmeryi w Nowym Targu, aby ściśle przestrzegała ustawy o ochronie kozic i świstaków. Wydział zaś krajowy nietylko, że uczynił zadosyć prośbie Towarzystwa, (z dnia 1. czerwca 1874. r.) udzielając zasiłku na cele statutem objęte w kwocie 500 złr. w. a., ale nadto z własnej inicyatywy zażądał kilkudziesięciu egzemplarzy statutów „celem obdzielenia niemi Wydziałów powiatowych z wezwaniem udzielenia swej opieki Towarzystwu“ (3. października 1874. r.).

Uwaga. O wspieraniu celów Towarzystwa przez W. Ministerstwo handlu i przemysłu zob. ustęp „o przemyśle górskim.“

Biblioteka.

W celu rozpowszechnienia wiadomości o świecie alpejskim założył Wydział bibliotekę turystyczną, którą wzbogaciły przedewszystkiem dary sekcyj włoskiego klubu alpejskiego w Neapolu, Florencyi, Agordzie, Suzie; francuskiego klubu alpejskiego w Paryżu; niemniej dary pp. Arnesego, Gala, Dr. Lutostańskiego i Rewieńskiego. Wszystkim tym szlachetnym ofiarodawcom składa Towarzystwo jaknajserdeczniejsze podziękowanie, a to tembardziej, że szczupłe fundusze Towarzystwa nie pozwalają na razie do czynienia większych wydatków na cel powyższy.

Komisye wykonawcze i delegaci.

Stósownie do § 20 i 21 mianował Wydział dla ułatwienia swych czynności po za obrębem miasta Krakowa komisyę wy-

konawczą złożoną z pp. Szalaya, Dr. Lutostańskiego i ks. Przybysia. Ponieważ zaś projektowana dla Zakopanego komisya dla braku osób mogących w niej brać udział na teraz nie przyszła do skutku, przeto mianowano delegatem tamże p. Fingera, który też z wszelką gorliwością podjął się przeprowadzenia robót w Tatrach wykonać się mających. Takąż samą godność delegatów nadano p. Arnesemu w Uścikowie (W. ks. Poznańskie), Dr. Józefowi Zulińskiemu we Lwowie, Dr. Stanisławowi Biesiadeckiemu w Jaśle, Dr. Zygmuntowi Bośniackiemu i Dr. Lutostańskiemu w Iwoniczu, Dr. Kopernickiemu w Rabce.

Listy dziękczynne i t. p.

Okrom p. Eichborna, wspierającego cele Towarzystwa od samego zawiązku tegoż, okazali się nadzwyczaj życzliwi dla Towarzystwa, wspierając takowe skutecznie szczerą i rzetelną gorliwością: pp. Finger, Drozdowski, Machnaur i inżynier Bieczyński, który przesłał Wydziałowi prócz mapy Tatr uwagi i projekta udogodnień dla zwiedzających Tatry wraz z odpowiedniemi kosztorysami na domy gościnne i schroniska. Niemniej gorliwą okazała się miejscowa komenda c. k. żandarmeryi w Nowym Targu w śledzeniu kłusowników. Uznając tę ofiarność i gorliwość, uważał Wydział za swój miły obowiązek wszystkim tym Panom złożyć jaknajserdeczniejsze podziękowanie.

W sprawach zagranicznych szczególnej użyczał pomocy p. Arnese, członek wielu Towarzystw alpejskich.

Członek Wydziału hr. Artur Potocki ofiarował na pomieszczenie zbiorów w Krakowie osobny lokal.

Również i dziennikarstwo, wywierające obecnie tak wielki wpływ na opinię publiczną, wspierało rzetelnie cele Towarzystwa, a mianowicie (o ile sprawozdawcy wiadomo): Czas, Gazeta Narodowa, Ojczyzna, Dziennik Polski, Zdrojowiska, Ruch Literacki, Tydzień, Dziennik Poznański, Wiek, Tygodnik Illustrowany, Gwiazdka Cieszyńska, a zagranicą Le Touriste (we Florencyi), L' Alpinista (w Turynie) Feuille d' Aoste, der Tourist (w Wiedniu), Alpenpost (w Zurichu), der Osten (w Wiedniu), Mitthei-

lungen des deutschen und österreichischen Alpenvereins (w Frankfurcie nad Menem), Pannonia (w Koszycach).

Na tem miejscu składamy szanownym redakcyom wszystkich tych pism jaknajserdeczniejsze podziękowanie.

Inne czynności i uchwały Wydziału.

Prócz dwu walnych zgromadzeń odbyło się 12 posiedzeń Wydziału Towarz. Tatrzańskiego. Z licznych uchwał powyżej nie wymienionych, przytaczamy tutaj ważniejsze: Wydanie mapy, rocznika, krótkiego Przewodnika do Tatr; wypracowanie regulaminu obrad walnego zgromadzenia i Wydziału, wypracowanie ustawy i instrukcyi dla przewodników; wykończenie ostateczne schroniska na Krzyżnem, tudzież przy Czarnym stawie Gąsienicowym (jeżeli ugoda w tej sprawie z Podhalanami przyjdzie do skutku), naprawienie drogi wiodącej z Kuźnic do Jaszczurówki; wystawienie altany w dolinie kościeliskiej; sprawienie latarń i darowanie takowych gminie zakopiańskiej z odpowiednią kwotą na oświetlenie, jeżeli się zobowiąże dopilnować porządku w oświecaniu wsi; dalsze utrzymywanie kasyna, do którego członkowie Towarzystwa mają wstęp bezpłatny. (inni opłacają 1 złr. w. a. miesięcznie); ustanowienie ceny za noclegi w schroniskach dla mieszkańców; sprawienie dwóch namiotów dla turystów; odstąpienie świstaka ze zbiorów Tow. do Muzeum przyrodniczego krajowego hr. Włodzimierza Dzieduszyckiego we Lwowie, w zamian za dublety okazów fauny i flory tatrzańskiej; petycya do sejmu o łaskawe udzielenie stałego rocznego zasiłku.

Skład Towarzystwa

można uważać za dość pomyślny, liczy ono bowiem w tej chwili 24 członków honorowych, 28 założycieli i członków dożywotnich i 300 członków zwyczajnych.

Stan kasy.

Według sprawozdania poniżej umieszczonego, wynosił do dnia dzisiejszego:

dochód	5420 złr.	11 ct.
rozchód	2749 „	76 „
Pozostała gotówka . .	2670 złr.	35 ct.

mianowicie 2.623 złr. w Kasie oszczędności i 47 złr. 35 ct. „ w kasie podręcznej.

Taki jest w krótkości zebrany obraz działalności Tow. Tatrzańskiego, które się dnia 10. maja 1874. r. ukonstytuowało, a 22. listopada 1874. r. w „Towarzystwo Tatrzańskie z siedzibą w Krakowie“ przeobraziło. Dalszy jego rozwój i rozkwit polecamy względom i opiece Wysokich Władz rządowych i autonomicznych, gorliwości Szanownych Członków i życzliwości nienależących jeszcze do Towarzystwa ziomków.

W Krakowie, dnia 11 maja 1875.

Leopold Świerz,
Sekretarz.

ZESTAWIENIE PRZYCHODU I ROZCHODU FUNDUSZÓW TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO

z siedzibą w Krakowie,

za czas od 10. maja 1874. r. do 10. maja 1875. r.

Dochód:	złr.	ct.
Wkładki założycieli	2703	32
„ członków	2088	61
Dochód z kasyna w Zakopanem w r. 1874 .	56	35
Różne dochody (w sumie tej mieści się subwencya Wydziału krajowego 500 złr.) .	571	83
Razem . . .	5420	11

Rozchód:	złr	ct
Koszta kancelaryjne, jak: porto, telegramy, druki, dyplomy, pieczątki i t. d. . . .	440	58
Uzbrojenie i utrzymanie straży Tatrzańskiéj	160	5
Wyrównanie dróg, utorowanie ścieżek, zrobienie kładek, jazów, wybudowanie szałasu przy Morskiém Oku	1512	84
Wydatki na założenie Kasyna w Zakopanem	372	40
Różne wydatki (najem lokalu, prenumerata gazet, koszta przyjęcia Towarzystwa karpackiego przy Morskiem Oku)	263	89
Gotówka w kasie (mianowicie: 2623 złr. w książeczce Kasy oszędności i 47 złr. 35 ct. w gotówce)	2670	35
Razem . . .	5420	11

Za zgodność z księgą kasową Towarzystwa

Kraków, dnia 10. maja 1875.

Henryk Müldner

Podskarbi Tow. Tatrzańskiego.

Sprawdzono i znaleziono zgodność z księgą kasową.

W Krakowie dnia 24. maja 1875. roku.

Dyonizy Skarzyński. *Karol Estreicher.* *Mieczysław Pawlikowski.*

SKŁAD
TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO
z siedzibą w Krakowie.

I.
Wydział Towarzystwa:

Prezes: hr. Mieczysław Rey.
Zastępca Prezesa: Dr. Maksymilian Nowicki.

Członkowie:

Leopold Świérz, Sekretarz.
Henryk Müldner, Podskarbi.
Hr. Artur Potocki, Konserwator zbiorów.
Dr. Alojzy Alth, prof. uniw.
Władysław Anczyc.
Dr. Franciszek Bylicki.
X. Marceli Chmielewski.
Ludwik Eichborn, wł. dóbr.
Dr. Bolesław Lutostański.
Józef Szalay, wł. dóbr.
Wincenty Arnese, wł. dóbr.
Dr. Adam Asnyk.
Franciszek Steuer, c. k. Starosta.
X. August Sutor.
Adam Uznański, wł. dóbr.

Uwaga. Upraszа się o przesłanie wszelkich pism w sprawach Towarzystwa na ręce Sekretarza, pieniędzy zaś na ręce Podskarbiego

II.

Poczet członków.

A) Honorowych:

Ball John, założyciel i b. Prezes angiel. klubu alp. w Londynie.
Baretti Marcin, g. Sekr. włoskiego klubu alp. w Turynie.
Berzeviczy Egidyusz, Prezes węg. Tow. Karpackiego w Łomnicy.
Budden, R. H., Prezes sekcyi włosk. klubu alp. w Florencyi.
Br. Cesati Wincenty, Prezes sekcyi włoskiego klubu alpej. w Neapolu.
Cezanne E., Prezes franc. klubu alpejskiego w Paryżu.
Dr. Desor E., w Neuenburgu (Neufchatel).
Dr. Dietl Józef, Członek Akad. umiej. w Krakowie.
Döller Antoni, Sekr. węg. Tow. Karp. w Kesmarku.
Gal I. B., Preses sekcyi włosk. klubu alp. w Aoście.
JE. hr. Gołuchowski Agenor, c. k. Namiestnik we Lwowie.
Goszczyński Sew., we Lwowie.
Kraszewski Józef Ignacy, Członek krak. Akad. umiej., w Dreźnie.
Lemercier Abel, założyciel i g. Sek. fran. kl. alp. w Paryżu.
Longman William, b. Prezes ang. klubu alp. w Londynie.
Dr. Majer Józef, Prezes Akademii umiejętności w Krakowie.
Payer Juliusz, w Wiedniu.
Dr. Petersen Teodor, Prezes niem. i austr. Tow. alp. w Frankfurcie nad Menem.
JE. Sella Kwintyn, b. minister, zaloż. włosk. kl. alp. w Rzymie.
Dr. Spanna Horacy, Prezes włosk. klubu alp. w Turynie.
Wittik August, b. Prezes styryjsk. Tow. górskiego w Gradcu.
Zahringer Herman, Prezes szwaj. klubu alp. w Lucernie.
JE. Dr. Ziemiałkowski Floryan, minister w Wiedniu.
Dr. Zyblikiewicz Mikołaj, Prezydent miasta Krakowa.

B) Założycieli i dożywotnich:

Arnese Wincenty, wł. dóbr.
Hr. Branicki Aleks., wł. dóbr.
Hr. Branicki Konstanty, wł. dóbr.
Dobrzyński Adolf, Prezes Rady powiatowej w Nowym Saczu.
Hr. Dzieduszycki Włodzimierz, poseł na sejm krajowy.
Eichborn Ludwik, wł. dóbr.
Homolacz Edward, wł. dóbr.
Hr. Husarzewska Helena.
Hr. Husarzewska Jadwiga.
Keszycki Nałęcz Marcin, wł. dóbr.
Kluczycki Stanisław.
Dr. Lutostański Bolesław.

Machnaur Jan Wacław.
Dr. Madurowicz Maur., prof. uniw.
Marfiewicz Ant." radca miejski.
Dr. Markiewicz Wł., adwokat.
Michałowski Ludwik, wł. dóbr.
Dr. Nowicki Maksym., członek akademii umiejętności."
Pławicki Feliks, c. k. kapitan.
Hr. Potocki Artur, wł. dóbr.
Hr. Rey Miecz., poseł na sejm kr.
Ks. Sapieżyna Jadwiga.
X. Spithal Roman, prałat Jego Świątob. Papieża Piusa IX.
Szalay Józef, wł. dóbr.
Uznański Adam, Prezes Rady powiat. w Nowym Targu.
JE. Dr. Ziemiałkowski Floryan, Minister.

C) Zwyczajnych:

Aleksandrowicz Włod. naucz. gim.
Dr. Alth Alojzy, czł. akad. umiej.
Anczyc Władysław, literat.
Andriolli Elwiro.
Antoniewicz Bołoz Ant., Prezes s.
Armatowicz Feliks, obywatel.
Dr. Asnyk Adam, literat.
Augustynowicz Bolesł. wł. dóbr.
Hr. Badeni J., poseł na sejm kr.
Baliński Edward, inżynier.
Dr. Baraniecki Adryan, dyrektor Muzeum techniczno - przemysł.
Baranowski Teodor, Prezes Izby handlowo-przemysłowej.
X. Bejmanowski Melchior, Przeor Paulinów.
Dr. Benoni Karol, prof. szk. real.
Biasion August, kupiec.
Biechoński Woj., wł. kop. nafty.
Bieniasz Franciszek.
Bieńkowski Feliks, inż. wyd. kr.
Dr. Biesiadecki Stan, adwokat.
Blecha Karol, introligator.
Hr. Bniński Roman, wł. dóbr.
Bobowski z Bobów Juliusz, Delegat c. k. Namiestnika.
Dr. Bobrzyński M., docent uniw.
Dr. Boczkowski Juwenal, były radca sadu krajowego.
Bogdanowicz Krzysztof, poseł na sejm krajowy.
Bondzewicz Aleksander.
Dr. Bośniacki Zygmunt.
Brosig Franciszek.
Brzeziński Karol, prof. gimn.
Buczyńska Felicya.
X. Bukowski Julian, kat. gimn.
Buszczyński Stefan, literat.
Dr. Bylicki Franciszek.
Dr. Bylicki Władysław.
Dr. Chałubiński Tytus.
Dr. Chądzyński Jan.
X. Chmielewski Marceli.
X. Dr. Chełmecki Jan, p. na s. kr.
Chłapowska Helena.
X. Chwistek Franciszek, prob.
Ciechomski Wiktor, nau. jęz. fr.
Cywiński Jędrzej, poseł na s. kr.
Czarkowski Antoni, insp. sz. gim.
Ks. Czartoryski Jerzy, p. na s. kr.
Ks. Czartoryski Wład., wł. dóbr.
Czeczelowa I.
X. Czekalski Augustyn.
Czempiński Ludwik.
Dr. Czerkawski Jul., p. do rady p.
Dr. Czerny Franciszek.
Dr. Csesznak Feliks, adwokat.
Downarowicz Medard.
Drozdowski Józef.
Dubrawski Stefan, prof. gim.
Duchiński Franciszek.
Dr. Dudrewicz Leon.
Dworski Maryan, radca miejski.
Hr. Dzieduszycki Aug. wł. dóbr.
Dziedzicki Lud., nau. sem. żeńsk.
Eberhard Fr., nau. sem. męsk.
Effenberger Wilhelm.
Eissler Józef.
Eljasz Walery, artysta malarz.
Dr. Estreicher Karol, czł. ak. um.
Dr. Fabian Oskar, prof. uniw.
Feintuch Leon, kupiec.
Feintuch Stanisław, radca miejski.
Finger Gustaw, dyrektor lasowy.
Fischer Władysław, kupiec.
Dr. Ganczarski Ludwik.
Geisler Jan, buchhalter.
Gleitzman Ignacy, obywatel.
Glixelli Władysław, złotnik.
Głogowski Artur, p. na sejm kr.
Goldfinger Jakób.
Górski Stanisław, wł. dóbr.
Dr. Grabowski Kaz., docent uniw.
Gralewski Fortunat, aptekarz.
Gralewski Ignacy, prof. gimn.
Gralewski Stanisław, obywatel.

Dr. Gross Piotr, poseł na sejm kr.
Gross Napoleon, kupiec.
Grosse Juliusz, kupiec.
Grossmann Rudolf, obywatel.
Dr. Grzegorzek Wojciech, kan.
Grzybowski Edward, buchhalter.
X. Gumiński Konstanty.
Gutkowski Karol, prof. gimn.
Hausner Otto, poseł na sejm kr.
Heppe Edward, inżynier.
Heurteux Aleksander, wł. realn.
Hoff Bogumił.
Horwath Jan.
Hoszowski Ludwik, wł. dóbr.
Jabłoński Win., dyr. sem. żeńsk.
Jahn Józef, kupiec.
Dr. Janikowski Stan., prof. uniw.
Dr. Janota Eug., prof. uniw.
Janowski Ap., poseł na sejm kr.
Jędrzejowicz Ed., poseł na s. kr.
Dr. Jordan Henryk.
Józefczyk Jęd., dyr. sem. męsk.
X. Józefczyk Wł., kat. sz. real.
X. Jurgowski Tomasz, prob.
Dr. Kaczkowski Teofil, r. zdrowia.
Kieszkowski Czesław.
Kieszkowski Henryk, dyrektor Tow. wzaj. ubezpieczeń.
Klęsk Karol, prof. gimnazyalny.
Klobasa Karol, wł. dóbr.
Klobasa Ludwik.
Kluczycki Fr., bibliotekarz.
Knoll Ignacy.
X. Kolasiński Hipolit.
Br. Konopka Henryk, p. na s. kr.
Dr. Kopernicki Izydor, lekarz zdrojowy w Rabce.
Dr. Korczyński Edw. prof. uniw.
Kosiński Karol
Kosz Jan, kupiec.
Hr. Koziebrodzki Wład., wł. dóbr.
Hr. Krasińska Zofia, wł. dóbr.
Kraszewski Franciszek.
Kraszewski J. Ignacy, czł. ak. um.
X. Dr. Krechowiecki Ant., kan.
Król Żegota, prof. gimn.
X. Królikowski Edward.
Dr. Kuczyński Stefan, czł. ak. um.
Kulczycki Jerzy.
X. Kurdyś Floryan.
Kurtz Alek., dyrektor banku gal. dla han. i przem. w Krakowie.
Landsberg-Wellen Władysław.
Lange Tadeusz, wł. dóbr.
Lasocki J., viceprezes Tow. Dobr.
Lebowski Stanisław.
Lipczyński Adam.
Dr. Lisowski Wład., adwokat.
Hr. Łączyński Henryk, viceprezes gal. banku kred.
Dr. Łepkowski Józef, czł. ak. um.
X. Łoziński Henryk, kat. gim.
Łukasiewicz Ignacy, wł. dóbr.
Łuszczkiewicz Antoni, inżynier.
Łyskowski Mieczysław, wł. dóbr.
Majewski Aleksander.
Makowiecki Aleksander.
Mally Franciszek.
Markl Jan, c. k. notaryusz.
Markowski Mateusz.
X. Matuszewski Teofil.
Medwecki Karol, wł. dóbr.
Micewski Edward.
Miklaszewski Juliusz, pr. sz. real.
X. Mikosz Antoni, prowincyał OO. Bernardynów.
Mizerski Stefan.
Młodnicki Karol, artysta malarz.
Dr. Mohr Michał, fizyk miejski.
Mohuczy Adam.
Mokrzycki Wit.
Mrowetz Wł., zarz. kop. siarki.
Mrazek Józef, naczelnik bióra przy dyrek. Tow. wzaj. ubezp.
Müldner Henryk, admin. „Czasu.“
Myśliwiec Aleksander.
Natansonowa Matylda.
Dr. Neusser Gustaw, docent uniw.
Niedzielewski I., sędzia.
Dr. Niedzielski Wacław.
Niedźwiedzki Jul., prof. ak. tech.
Niewiadowski Henryk, inżynier.
X. Nowiński Stanisław, kat. gim.
Nycz Karol, kontrolor szpitala.
Dr. Obaliński Alfred.
Oleksiński Michał, prezes rady szkolnej okręgowej.
Olszewski Stanisław.
Dr. Okolski Wiktor.
Orgelbrand Maurycy, księgarz.
Otremba Adolf, księgarz.
X. Pachoński Józef.
Dr. Pareński Stan., docent uniw.
Pawłowicz Edward, kust. Z. Ossol.
Petelenz Ignacy, prof. gimn.
Piekarski August, naczelnik bióra przy Dyr. Tow. wzaj. ubez.
Dr. Piekosiński Franciszek.
Pierożyński Ludwik, dyrektor buchhalteryi krajowej.
Hr. Platerowa Stefania.
X. Pleszowski Jędrzej, prob.
X. Pobudkiewicz Franciszek, podziekani katedralny.

Podhorski August, wł. dóbr.
Polanowski Stanisław, poseł na sejm krajowy.
Poradowski Aleksander.
Hr. Przezdziecki Konst. wł. dóbr.
Przybylski Józef.
X. Przybyś Jakób, proboszcz.
X. Przybyś Jędrzej, katecheta szkoły realnéj.
Dr. Przystański Aleksander.
Dr. Radziszewski Bronisław, profesor uniwersytetu.
Raiser Edwin.
Ramult Konstanty, c. k. notaryusz.
Dr. Rapaport Arnold, adwokat.
Br. Reisky Flora.
Reut Gustaw, inżynier wyd. kraj.
Rewieński Stanisław.
Dr. Riedmüller Józef.
Rogawski Karol, wł. dóbr.
Rogosz.
Br. Romaszkan August, dyrektor c. k. uprzyw. galic. Zakładu kredyt. włościańskiego.
Dr. Romer Gustaw, docent uniw.
Dr. Romer Zyg., prof. szk. las.
Dr. Rosner Antoni, prof. uniw.
X. Roszek Wojciech, proboszcz.
Rudnicki Tomasz, nauczyciel.
Rypel Wojciech, prof. gimn.
Ryx Bronisław.
Rząca Karol, komisant handl.
Rzewuski Walery, radca miejski.
Salb Marcin, litograf.
Ks. Sanguszko Eustachy, właściciel dóbr.
Dr. Sawicki Edward.
Schaitter Ignacy, kupiec.
Schätzel Józef, adwokat.
Dr. Sciborowski Władysław.
Serwatowski Maciej, czł. wyd. kr.
Skarzyński Dyonizy, dyrektor zakładu kredytowego.
X. Skrzyński Jan Kanty, kanonik.
Słonecki Zenon, poseł na sejm krajowy.
Sosnowski Karol.
Sozański Antoni, wł. dóbr.
Spilhaczek Henryk.
Stachowski Antoni.
Dr. Stanecki Tomasz, prof. uniw.
Stawarski Ignacy, dyrektor gmin.
Hr. Starzyński Leopold, wł. dóbr.
Stephan Wilhelm.
Stehr Ludwik.
Steuer Franciszek, c. k. starosta.
Stotter Samuel.
Streit Ernest.
Dr. Strzelecki Feliks, członek akademii umiej.
Strzelecki Henryk, dyrek. szkoły gospodarstwa lasowego.
Studziński Marceli, dyrek. szkoły realnéj.
Stumreich Edward.
X. Sutor August.
Świérz Leopold, profesor gimn. św. Anny.
X. Szarzyński Chryzolog.
Szczepański Mieczysław, poseł na sejm krajowy.
Szedler Aleksander.
Szeliski Kazimierz, poseł na sejm krajowy.
Hr. Szeptycki Jan, poseł na sejm krajowy.
Szklarz Michał, prof. gimn.
Dr. Szlachtowski Feliks, adwokat.
Szopiński Baltazar, urzęd. sąd.
Szubert Awit, fotograf.
Pr. Szujski Józef, czł. ak. umiej.
Szułdrzyński Zygmunt, wł. dóbr.
Szynglarski Franciszek, radca szkolny i dyrektor gimn.
Tański Jan, literat.
Tatomir Lucyan, nauczyciel sem. męskiego.
Pr. Hr. Tarnowski Stanisław, czł. akademii umiej.
Róża z Branickich hr. Tarnowska.
Dr. Teichmann Ludwik, członek akademii umiej.
Tomaszewicz Cz., naucz. szk. real.
Torosiewicz Emil, poseł na sejm krajowy.
Trauczyński Józef, aptekarz.
Tuszowska Eliza, wł. dóbr.
Tyszkowski Józef, poseł na sejm krajowy.
Uleniecki Teofil, dyrektor zakł. zdrojowego.
Unger.
Dr. Urbanowicz Wiktor.
Wachtel Henryk, c. k. radca górn.
Wachtl Fryderyk, leśniczy.
Walmont Józef, prof. szkoły real.
Wandasiewicz Paweł, nauczyciel seminaryum męskiego.
Dr. Wereszczyński Józef, poseł na sejm krajowy.
Dr. Wierzejski Antoni, profesor szkoły realnej.
Więckowska Eugenia, naucz.
Windakiewicz Ed., radca górnict.

Witte Karol, były rektor gimn.
Hr. Wodzicki Henryk, Prezes Tow. gosp. rol. w Krakowie.
Hr. Wodzicki Kazimierz, poseł na sejm krajowy.
Wolff Robert.
Zabierzewski Ignacy, c. k. komisarz starostwa.
Zakrzewska Ewa.
Hr. Zamoyski Stefan, poseł na sejm krajowy.
Dr. Zaręczny Stanisław, sekretarz sekcyi geologicznej.
Dr. Zarewicz Aleksander.
Zarzycki Jędrzej, inżynier.
Dr. Zatorski Maksymilian, prof. uniwersytetu.
X. Zaus Marceli, proboszcz.
Zawadzki Władysław, literat.
Zbrożek Dominik, prof. akademii technicznéj.
Dr. Zbyszewski Wiktor, adwokat.
Dr. Ziemba Teofil, docent uniw.
Zima Franciszek, dyrektor gal. Kasy oszczędności we Lwowie.
Żółtowski Ignacy, obywatel.
Zontak Władysław, kustosz muzeum przyr. hr. W. Dzieduszyckiego.
Dr. Zucker Filip, poseł na sejm krajowy.
Dr. Żuliński Józef, nauczyciel seminaryum żeńskiego.
Dr. Żuliński Tadeusz.
Żychlińska Lucya.